

מסכת פסחים פרק ו

(סה,ב) משנה: אלו דברים בפסח דוחין את השבת: שחיטתו, וזריקת דמו, ומיחוי קרביו, והקטרת חלביו. אבל צלייתו, והדחת קרביו אינן דוחין את השבת. הרכבתו, והבאתו מחוץ לתחום, וחתיכת יבלתו, אין דוחין את השבת. **ר' אליעזר** אומר: דוחין אמר **ר' אליעזר:** והלא דין הוא: מה אם שחיטה, שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת - אלו, שהן משום שבות, לא ידחו את השבת?! אמר ליה **רבי יהושע:** יום טוב יוכיח, שהתירו בו משום מלאכה, ואסור בו משום שבות! אמר ליה **ר' אליעזר:** מה זה יהושע?! מה ראייה רשות למצוה?! השיב **רבי עקיבא** ואמר: הזאה תוכיח, שהיא משום מצוה, והיא משום שבות, ואינה דוחה את השבת - אף אתה אל תתמה על אלו, שאף על פי שהן משום מצוה, והן משום שבות, לא ידחו את השבת! אמר לו **רבי אליעזר:** ועליה אני דן: ומה אם שחיטה, שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת - הזאה, שהיא משום שבות, אינו דין שדוחה את השבת?! **(סו,א)** אמר לו **רבי עקיבא:** או חלוף: מה אם הזאה, שהיא משום שבות, אינה דוחה את השבת - שחיטה, שהיא משום מלאכה, אינו דין שלא תדחה את השבת?! אמר לו **ר' אליעזר:** עקיבא! עקרת מה שכתוב בתורה: (במדבר ט) "במועדו" - בין בחול, בין בשבת! אמר לו: רבי! הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה! כלל אמר **רבי עקיבא:** כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת, אינה דוחה את השבת - שחיטה, שאי אפשר לעשותה מערב שבת, דוחה את השבת

גמרא: תנו רבנן: הלכה זו נתעלמה מבני בתירא. פעם אחת, חל ארבעה עשר להיות בשבת. שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו. אמרו: "כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו?" אמרו להם: "אדם אחד יש, שעלה מבבל, והלל הבבלי שמו, ששימש שני גדולי הדור, שמעיה ואבטליון, ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו!" שלחו וקראו לו. אמרו לו: "כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו?" אמר להם: "וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת?! והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת!" אמרו לו: "מנין לך?" אמר להם: "נאמר 'מועדו' בפסח ונאמר (במדבר כח) 'מועדו' בתמיד - מה 'מועדו' האמור בתמיד, דוחה את השבת - אף 'מועדו' האמור בפסח, דוחה את השבת! ועוד: קל וחומר הוא: ומה תמיד, שאין ענוש כרת, דוחה את השבת - פסח, שענוש כרת, אינו דין שדוחה את השבת!" מיד, הושיבוהו בראש, ומינהו

מחברת פסחים - פרק ו

נשיא עליהם, והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח. התחיל מקנטרן בדברים: אמר להן: "מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם? עצלות שהיתה בכם, שלא שמתם שני גדולי הדור, שמעיה ואבטליון!" אמרו לו: "רבי! גשכח ולא הביא סכין מערב שבת, מהו?" אמר להן: "הלכה זו שמעתי ושכחתי! אלא הנח להן לישראל - אם אין נביאים הן, בני נביאים הן!" למחר, מי שפסחו טלה, תוחבו בצמרו; מי שפסחו גדי, תוחבו בין קרניו. ראה מעשה, ונזכר הלכה, ואמר: "כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון!"

אמר מר: נאמר "מועדו" בפסח ונאמר "מועדו" בתמיד - מה "מועדו" האמור בתמיד, דוחה את השבת - אף "מועדו" האמור בפסח, דוחה שבת! -- וְתמיד גופיה, מנלך דדחי שבת? אילימא משום דכתיב ביה "במועדו" - פסח נמי, הא כתיב ביה "מועדו"! - אלא "מועדו" לא משמע ליה - הכא נמי, "מועדו" לא משמע ליה! אלא אמר קרא: (במדבר כח) "עולת שבת בשבתו על עולת התמיד" - מכלל¹ דתמיד קרבה בשבת!

אמר מר: ועוד קל וחומר: ומה תמיד, שאין ענוש כרת, דוחה את השבת - פסח, שענוש כרת, אינו דין שדוחה את השבת! -- איכא למיפרך: מה לתמיד, שכן תדיר וכליל! אקל וחומר אמר להו ברישא, ופרכוה, והדר אמר להו גזירה שוה! זוכי מאחר דגמר גזירה שוה, קל וחומר למה לי? אלא לדידהו קאמר להו: בשלמא גזירה שוה, לא גמריתו, דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו - אלא קל וחומר, דאדם דן מעצמו, איבעי לכו למידן! אמרו ליה: קל וחומר פריכא הוא!

אמר מר: למחר, מי שפסחו טלה, תוחב לו בצמרו. גדי, תוחב לו בין קרניו -- (סו,ב) וְהא, קא עביד עבודה בקדשים?! אכהלל, דתניא: אמרו עליו על הלל: מימיו, לא מעל אדם בעולתו! אלא מביאה חולין לעזרה, ומקדישה, וסומך ידו עליה, ושוחטה! פסח בשבת, היכי מצי מקדיש ליה?! והתנן: אין מקדישין, ואין מעריכין, ואין מחריםין, ואין מגביהין תרומה ומעשרות - כל אלו ביום טוב אמרו - קל וחומר בשבת?! אהני מילי בחובות שאין קבוע להן זמן - אבל בחובות שקבוע להן זמן, מקדישין! דאמר **רבי יוחנן**: מקדיש אדם את פסחו בשבת, וחגיגתו ביום טוב!

וְהלא מחמר?! כמחמר כלאחר יד! {מחמר כלאחר יד נמי, נהי דאיסורא דאורייתא ליכא, איסורא מדרבנן, מיהא, איכא?! אהיינו דקא בעי מיניה: *דבר שיש לו היתר מן התורה, ודבר שבות עומד לפניו לעקרו, כלאחר יד במקום מצוה, מאי? *אמר להן:

מחברת פסחים - פרק ו

הלכה זו שמעתי ושכחתי. אלא הניחו להן לישראל - אם אין נביאים הן, בני נביאים הן!

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: כל המתיהר - אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו - אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו -- אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו - מהלל, דאמר מר: התחיל מקנטרן בדברים, וקאמר להו: הלכה זו שמעתי ושכחתי; אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו - מדבורה, דכתיב: (שופטים ה) "חדלו פרזון בישראל חדלו עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל", וכתיב: "עורי עורי דבורה עורי דברי שיר קום ברק ושבה שביך בן אבינעם"

ריש לקיש אמר: כל אדם שכועס - אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו - אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו -- אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו - ממשה! דכתיב: (במדבר לא) "ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה", וכתיב: "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה" - מכלל דמשה איעלם מיניה! אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו - מאלישע! דכתיב: (מלכים ב ג:יד) "לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נשא אם אביט אליך ואם אראך", וכתיב: "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'"

אמר **רבי מני בר פטיש**: כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים, מורידין אותו! מנלן? מאליאב! שנאמר: (שמואל א יז:כח) "ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדנך ואת רוע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת". וכי אזל שמואל לממשחינהו, בכלהו כתיב: (שמואל א טז) "לא בזה בחר ה'", ובאליאב כתיב: "ויאמר ה' אל שמואל אל תביט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו" - מכלל דהוה רחיס ליה עד האידינא!

אשכחן תמיד ופסח דדחו שבת - דדחו טומאה מנא לן? אאמרי: כי היכי דיליף פסח מתמיד לענין שבת, הכי נמי יליף תמיד מפסח לענין טומאה! אפסח גופיה מנא לן? אאמר **רבי יוחנן**: דאמר קרא: (במדבר ט) "איש איש כי יהיה טמא לנפש" - איש נדחה לפסח שני, ואין ציבור נידחין לפסח שני, אלא עבדי בטומאה! אאמר ליה ר' שמעון בן לקיש לרבי יוחנן: אימא: איש נדחה

לפסח שני - ציבור, לית להו תקנתא, לא בפסח ראשון, ולא בפסח שני?! | אלא אמר **רבי שמעון בן לקיש**: מהכא: (במדבר ה) "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" - יאמר טמאי מתים, ואל יאמר זבין ומצורעין, ואני אומר: אם טמאי מתים משתלחין, זבין ומצורעין לא כל שכן! (**סז,א**) - אלא יש לך שעה שזבין ומצורעין משתלחין, ואין טמאי מתים משתלחין! ואיזה? זה פסח הבא בטומאה!

{אמר **אביי**: אי הכי, לימא נמי: יאמר זב וטמאי מתים, ואל יאמר מצורע, ואני אומר: זב משתלח - מצורע לא כל שכן! - אלא יש לך שעה שמצורעין משתלחין, ואין זבין וטמאי מתים משתלחין! ואיזה? זה פסח הבא בטומאה?! ~ וכי תימא הכי נמי - והתנן: פסח הבא בטומאה, לא יאכלו ממנו זבים וזבות, נדות ויולדות - ואם אכלו, פטורין!

~ אלא אמר **אביי**: לעולם מקרא קמא! - אם כן, ניכתוב רחמנא "איש איש כי יהיה טמא" - "לנפש" למה לי?! ~ וכי תימא: האי "לנפש" להכי הוא דאתא: דטמא² מת הוא דנדחה לפסח שני, אבל שאר טמאין, לא - והתניא: יכול לא יהו עושין פסח שני אלא טמאי מתים ושהיה בדרך רחוקה - זבין, ומצורעין, ובוועלי נדות, מניין? תלמוד לומר: "איש איש"! - "לנפש" דכתב רחמנא, למה לי?! ~ אלא הכי קאמר: איש נדחה לפסח שני, ואין ציבור נדחה לפסח שני, אלא עבדי בטומאה! וכי עבדי ציבור בטומאה, בטמא מת - אבל שאר טומאות, לא עבדי!

אמר **רב חסדא**: מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו, פטור, שנאמר: (ויקרא יג) "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" - "בדד ישב" - לבדו ישב; "מחוץ למחנה מושבו" - הכתוב נתקו לעשה

{איתיביה: מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו - בארבעים. זבין וזבות שנכנסו לפניו ממחיצתן - בארבעים. וטמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה. ולא טמא מת בלבד אמרו, אלא אפילו מת עצמו, שנאמר: (שמות יג) "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" - עמו במחיצתו

אתנאי היא! דתניא: "בדד ישב" - לבדו ישב, שלא יהו טמאין אחרים יושבין עמו; יכול יהו זבין וטמאי מתים משתלחין למחנה אחת? תלמוד לומר: (במדבר ה) "ולא יטמאו את מחניהם" - ליתן מחנה לזה ומחנה לזה, דברי **רבי יהודה**. ר' **שמעון** אומר: אינו

מחברת פסחים - פרק ו

צריך - הרי הוא אומר: (במדבר ה) "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" - יאמר טמאי מת, ואל יאמר טמאי זב, ואני אומר: טמאי מתים משתלחין - זבין, לא כל שכן! למה נאמר "זב"? ליתן לו מחנה שניה! ~ ויאמר "זב", ואל יאמר "מצורע", ואני אומר: זבין משתלחין - מצורעין, לא כל שכן! - למה נאמר "מצורע"? ליתן לו מחנה שלישית! - כשהוא אומר "בדד ישב", הכתוב נתקו לעשה!

גמאי חומרין דזב מטמא מת? אשכן טומאה יוצאה עליו מגופו! {אדרבה! טמא מת חמור, שכן טעון הזאה שלישי ושביעי!} אמר קרא: "טמא" ו"כל טמא", לרבות טמא שרץ, וזב חמור מטמא שרץ! גמאי חומרין? כדאמרן! {אדרבה! שרץ חמור, שכן מטמא באונס!} אמרי: (סז,ב) כי האי גוונא, זב נמי טמוי מטמי באונס, כדרב הונא! דאמר **רב הונא**: ראייה ראשונה של זב, מטמאה באונס!

גמאי חומרין דמצורע מזב? אשכן טעון פריעה ופרימה, ואסור בתשמיש המטה! {אדרבה! זב חמור, שכן מטמא משכב ומושב, ומטמא כלי חרס בהיסט!} אמר קרא: "זב" ו"כל זב" לרבות בעל קרי, ומצורע חמור מבעל קרי! גמאי חומרין? כדאמרן! {אדרבה! בעל קרי חמור, שכן מטמא במשהו!} אסבר לה כר' נתן, דתניא: ר' נתן אומר משום ר' ישמעאל: זב צריך כחתימת פי האמה. ולא הודו לו חכמים. ואיתקש ליה בעל קרי לזב! ג' כל צרוע" למה לי?! אאידי דכתיב "כל זב", כתיב נמי "כל צרוע"!

{ורבי יהודה, שפיר קאמר רבי שמעון?! אהוא מיבעי ליה לכדתניא: **רבי אליעזר** אומר: יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה, יכול יהו חייבין? תלמוד לומר: (במדבר ה) "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" - בשעה שטמאי מתים משתלחין, זבין ומצורעין משתלחין - אין טמאי מתים משתלחין, אין זבין ומצורעין משתלחין!

אמר מר: "זב" "וכל זב" - לרבות בעל קרי. מסייע ליה לר' יוחנן, דאמר ר' יוחנן: מחילות לא נתקדשו, ובעל קרי משתלח חוץ לשת מחנות

{מיתיבי: בעל קרי כמגע שרץ ~ מאי? לאו למחנותם?! לא! לטומאתם!} לטומאתם?! האי טומאת ערב כתיב ביה, והאי טומאת ערב כתיב ביה! - אלא לאו למחנותם?! לא! לעולם

מחברת פסחים - פרק ו

לטומאתם! והא קמשמע לן דבעל קרי כמגע שרץ - מה מגע שרץ מטמא באונס, אף בעל קרי מטמא באונס!

{מיתבי: (סח,א) בועל נדה כטמא מת - למאי? אילימא לטומאתם, האי טומאת שבעה כתיב ביה והאי טומאת שבעה כתיב ביה! - אלא לאו למחנותם?! ומדסיפא למחנותם, הוי רישא נמי למחנותם?! <מידי איריא! הא כדאיתא והא כדאיתא!

{מיתבי: מצורע חמור מזב, וזב חמור מטמא מת - יצא בעל קרי, שטמא מת חמור ממנו - מאי "יצא"? לאו יצא מכלל זב ובא לכלל טמא מת?! דהא טמא מת חמור ממנו, ומותר במחנה לוי?! <לא! יצא ממחנה טמא מת, ונכנס למחנה זב! ואף על גב דטמא מת חמור ממנו, ומותר במחנה לוי, למאי דדמי ליה מדמינן ליה!

תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבדימי: (דברים כג) "ויצא אל מחוץ למחנה" - זו מחנה שכינה; "לא יבא אל תוך המחנה" - זו מחנה לוי - מכאן לבעל קרי שיצא חוץ לשתי מחנות

{אמר ליה: אכתי לא עיילתיה! אפיקתיה?! לישנא אחרינא: אכתי לא אפיקתיה! עיילתיה?! ~אלא אימא: "מחוץ למחנה" - זו מחנה לוי; "לא יבא אל תוך המחנה" - זו מחנה שכינה!

{מתקיף לה רבינא: אימא: אידי ואידי למחנה שכינה, ולעבור עליו בעשה ולא תעשה?! אם כן, לימא קרא: "ויצא אל מחוץ למחנה ולא יבא אל תוך" - "המחנה" למה לי? שמע מינה: ליתן לו מחנה אחרת!

ומיחוי קרביו -- מאי "מיחוי קרביו"? ארב הונא אמר: שמנקבן בסכין! <חייא בר רב אמר: שירקא דמעייא, דנפקא אגב דוחקא דסכינא! #אמר ר' אלעזר: מאי טעמא דחייא בר רב? דכתיב: (ישעיהו ה) "וחרבות מחים גרים יאכלו"! - מאי משמע? <כדמתרגם רב יוסף: "ונכסיהן דרשיעיא, צדיקיא יחסנון"! #

(ישעיהו ה) "ורעו כבשים כדברס" - אמר מנשיא בר ירמיה אמר רב: כמדובר בס #מאי "כמדובר בס"? <אמר אביי: "וחרבות מחים גרים יאכלו"! {אמר ליה רבא: בשלמא אי כתיב "חרבות" - כדקאמרת - השתא, דכתיב "וחרבות", מילתא אחריתי קאמר! | <אלא אמר רבא: כדרב חננאל אמר רב! דאמר רב חננאל אמר רב: עתידין צדיקים שיחיו את המתים - כתיב הכא: "ורעו כבשים כדברס", וכתיב התם: (מיכה ז) "ירעו בשן וגלעד כימי עולם" -

מחברת פסחים - פרק ו

"בשן" זה אלישע, הבא מן הבשן, שנאמר: (דברי הימים א ה) "ויעני ושפט בבשן", וכתוב: (מלכים ב ג) "פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו"; "גלעד", זה אליהו, שנאמר: (מלכים א יז) "ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד"

אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: עתידים צדיקים שיחיו מתים, שנאמר: (זכריה ח) "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים", וכתוב: (מלכים ב ד) "ושמת משענתי על פני הנער"

{עולא רמי: כתיב: (ישעיהו כה) "בלע המות לנצח", וכתוב: (ישעיהו סה) "כי הנער בן מאה שנה ימות"?! - לא קשיא! - כאן בישראל, כאן בנכרים! - ונכרים, מאי בעו התם?! - דכתיב: (ישעיהו סא) "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכורמיכם!"

{רב חסדא רמי: כתיב: (ישעיהו כד) "וחפרה הלבנה ובושה החמה", וכתוב: (ישעיהו ל) "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים"?! - לא קשיא! - כאן לעולם הבא, כאן לימות המשיח! - ולשמואל, דאמר: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד - מאי איכא למימר?! - אידי ואידי לעולם הבא, ולא קשיא - כאן במחנה שכינה, כאן במחנה צדיקים!

{רבא רמי: כתיב: (דברים לב) "אני אמית ואחיה" וכתוב: "מחצתי ואני ארפא" - השתא אחויי מחיי - מרפא לא כל שכן?! - אלא אמר הקב"ה: מה שאני ממית אני מחיה, כמון שמחצתי ואני ארפא!

תנו רבנן: "אני אמית ואחיה" - יכול מיתה באחד וחיים באחד, כדרך שהעולם נוהג? - תלמוד לומר: "מחצתי ואני ארפא" - מה מכה ורפואה באחד, אף מיתה וחיים באחד - מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה! דבר אחר: בתחלה, מה שאני ממית אני מחיה - והדר, מה שמחצתי ואני ארפא!

(סחב) והקטר חלביו -- תניא: אמר רבי שמעון: בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה! שהרי הקטר חלבים ואברים ופדרים כשרים כל הלילה, ואין ממתנינים להם עד שתחשך!

הרכבתו, והבאתו מחוץ לתחום, וחתיכת יבלתו, אין דוחין את

מחברת פסחים - פרק ו

השבת -- {ורמינהו: חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה - ואם בכלי, כאן וכאן אסור!!? <ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינא - חד אמר: אידי ואידי ביד - הא בלחה, הא ביבשה; וחד אמר: אידי ואידי בלחה, ולא קשיא - הא ביד, הא בכלי!

גולמאן דאמר הא ביד הא בכלי - מאי טעמא לא אמר אידי ואידי ביד, ולא קשיא, הא בלחה הא ביבשה!!? <אמר לך: יבשה מפרך פריכא!

גולמאן דאמר אידי ואידי ביד, ולא קשיא, הא בלחה הא ביבשה - מאי טעמא לא אמר אידי ואידי בלחה, ולא קשיא, הא ביד הא בכלי?! <אמר לך: כלי, הא קתני התם: אם בכלי, כאן וכאן אסור! %ואידך: הא דקתני כלי הכא, פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע אתא לאשמועינן!

אמר ר' אליעזר: והלא דין הוא: מה אם שחיטה, שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת - אלו, שהן משום שבות, לא ידחו את השבת?! אמר ליה רבי יהושע: יום טוב יוכיח, שהתירו בו משום מלאכה, ואסור בו משום שבות! אמר ליה ר' אליעזר: מה זה יהושע?! מה ראיה רשות למצוה?! -- ר' יהושע לטעמיה, דאמר שמחת יום טוב נמי מצוה היא! דתניא: ר' אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה, או יושב ושונה. ר' יהושע אומר: חלקהו - חציו לאכילה ושתיה, וחציו לבית המדרש. ואמר ר' יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו: כתוב אחד אומר: (דברים טז) "עצרת לה' אלהיך", וכתוב אחד אומר: (במדבר כט) "עצרת תהיה לכם" - ר' אליעזר סבר: או כולו לה', או כולו לכם; ור' יהושע סבר: חלקהו - חציו לה', וחציו לכם!

עב"ם סימן

אמר ר' אלעזר: הכל מודים בעצרת, דבעינן נמי "לכם". מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא!

אמר רבה: הכל מודים בשבת, דבעינן נמי "לכם". מאי טעמא? (ישעיהו נח) "וקראת לשבת עונג"!

אמר רב יוסף: הכל מודים בפורים, דבעינן נמי "לכם". מאי טעמא? (אסתר ט) "ימי משתה ושמחה" כתיב ביה!

מר בריה דרבינא, כולה שתא הוה יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא, ופוריא, ומעלי יומא דכיפורי - עצרת - יום שניתנה בו תורה; פוריא - "ימי משתה ושמחה" כתיב; מעלי יומא דכיפורי - דתני:

מחברת פסחים - פרק ו

חייא בר רב מדפתי: (ויקרא כג) "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש" - ווכי בתשעה מתענין?! והלא בעשירי מתענין?! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשעה בן, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי!

רב יוסף, ביומא דעצרתא אמר: "עבדי לי עגלא תלתא!" אמר: "אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא!"
רב ששת, כל תלתין יומין מהדר ליה תלמודיה, ותלי וקאי בעיברא דדשא, ואמר: "חדאי נפשאי! חדאי נפשאי! לך קראי! לך תנאי!" {איני! והאמר ר' אלעזר: אילמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר: (ירמיהו לג) "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת" <מעיקרא, כי עביד איניש, אדעתא דנפשיה קא עביד!

{אמר **רב אשי:** ולמאי דקאמר ר' אליעזר נמי יום טוב רשות, אית ליה פירכא: ומה יום טוב, שהתיר בו מלאכה של רשות, לא התיר שבות שעמה - שבת, שלא התיר בה אלא מלאכה של מצוה, אינו דין שלא תתיר שבות שעמה?! (**סט, א**) אור' אליעזר: שבות דמצוה עדיף ליה!

תניא: אמר **רבי אליעזר:** ומה לי אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחיטה את השבת, דאיתעביד ליה מצוה - לא ידחו מכשירי מצוה שלפני שחיטה את השבת! אמר לו ר' עקיבא: דמה לי אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחיטה את השבת, שהרי דחתה שחיטה את השבת - תאמר: ידחו מכשירי מצוה שלפני שחיטה את השבת, שלא דחתה שחיטה את השבת?! דבר אחר: דשמא ימצא זבח פסול, ונמצא מחלל את השבת למפרע?! {אי הכי, משחט נמי לא נשחט, שמא ימצא זבח פסול, ונמצא מחלל את השבת למפרע! אלא הא אמר ליה ברישא, ופרכיה, והדר אמר ליה הך ד"מה לי אם דחו"!#

השיב **רבי עקיבא** ואמר: הזאה תוכיח, שהיא משום מצוה, והיא משום שבות, ואינה דוחה את השבת - אף אתה אל תתמה על אלו, שאף על פי שהן משום מצוה, והן משום שבות, לא ידחו את השבת! אמר לו **רבי אליעזר:** ועליה אני דן: ומה אם שחיטה, שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת - הזאה, שהיא משום שבות, אינו דין שדוחה את השבת! -- תניא: אמר לו ר' אליעזר: עקיבא! בשחיטה השבתני - בשחיטה תהא מיתתו! אמר לו: רבי!

אל תכפירני בשעת הדין - כך מקובלני ממך: הזאה שבות היא, ואינה דוחה את השבת!

{וכי מאחר דהוא אגמריה, מאי טעמא קא הדר ביה?!> אמר **עולא**: רבי אליעזר, כי אגמריה, הזאה דתרומה אגמריה, דתרומה גופה לא דחיא שבת. ר' עקיבא נמי, כי אותביה, הזאה דתרומה אותביה, שהיא מצוה, והיא משום שבות. והוא סבר הזאה דפסח קא מותיב ליה!

{מתיב **רבה**: השיב **ר' עקיבא** ואמר: הזאת טמא מת תוכיח, שחל שביעי שלו להיות בשבת ובערב הפסח, שהיא מצוה, והיא משום שבות, ואינה דוחה את השבת! ~אלא וודאי הזאה דפסח אגמריה! וכי מאחר דאגמריה, מאי טעמא קא פריך ליה ר' אליעזר?!> <ר' אליעזר, גמריה איתעקר ליה, ואתא ר' עקיבא לאדכורי גמריה!> {ונימא ליה בהדיה³?> <סבר: לאו אורח ארעא!> {והזאה, מאי טעמא לא דחיא שבת?!> מכדי טלטולי בעלמא הוא, תדחי שבת משום פסח?!> <אמר **רבה**: גזירה שמא יטלנה ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים!> {ולר' אליעזר, ניעבריה?!> - דהא אמר **ר' אליעזר**: מכשירי מצוה דוחין את השבת?!> <אמרי: הני מילי היכא דגברא גופיה חזי, ורמי חיובא עליה - אבל הכא, דגברא גופיה לא חזי, לא רמי חיובא עליה!

אמר **רבה**: לדברי ר' אליעזר, קטן בריא, מחמין לו חמין להברותו ולמולו בשבת, דהא חזי ליה - קטן חולה, אין מחמין לו חמין להברותו ולמולו, דהא לא חזי ליה! אמר **רבא**: וזאי בריא הוא, למה ליה חמין להברותו?!> - אלא אמר **רבא**: הכל חולין הן אצל מילה! אחד קטן בריא ואחד קטן חולה, אין מחמין לו חמין להברותו ולמולו בשבת, דהא לא חזי!

{איתיביה **אביי**: ערל שלא מל, ענוש כרת, דברי **רבי אליעזר**. ~והא הכא, דגברא גופיה לא חזי, וקתני ענוש כרת - אלמא רמי חיובא עליה?!> <אמר **רבה**: קסבר רבי אליעזר: אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ; (**סט,ב**) וכל שאילו ביחיד נדחה, בציבור עבדי בטומאה; וכל מילתא דאיתא בציבור, איתא ביחיד; וכל מילתא דליתא בציבור, ליתא ביחיד - ערילות, דאי כוליה ציבור ערלים נינהו, אמרינן להו: "קומו מהולו נפשיכו ועבידי פסחא!">, יחיד נמי, אמרינן ליה: "קום מהול ועביד פסחא!">, ואי לא מהיל ועביד, ענוש כרת - טומאה, דאי כוליה ציבורא טמאין נינהו, לא מדינן עליהו, אלא עבדי בטומאה, יחיד נמי, פטור!

מחברת פסחים - פרק ו

{אמר ליה **רב הונא בריה דרב יהושע לרבא**: והרי פסח שני, דליתיה בציבור, ואיתיה ביחיד?! <אמר ליה: שאני התם, דהא עבד ליה ציבורא בראשון!

{מיתבי: >יכול לא יהא ענוש כרת אלא שהיה טהור ושלא היה בדרך רחוקה - ערל, וטמא שרץ, ושאר כל הטמאים, מנין? תלמוד לומר: (במדבר ט) "והאיש!" - מדקא מהדר אטמא שרץ, קסבר: אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ! דאי שוחטין וזורקין על טמא שרץ, למה ליה לאהדוריה עליה?! היינו טהור! - אלמא, אף על גב דלא חזי, חיובא עליה! ואף על גב דליתיה בציבור, איתיה ביחיד?! <אלא אמר **רבא**: קסבר רבי אליעזר: שוחטין וזורקין על טמא שרץ, והוא הדין לטמא מת בשביעי שלו! - הזאה למאי? לאכילה! - אכילת פסחים לא מעכבא!

{אמר ליה **רב אדא בר אבא לרבא**: אם כן, נמצא פסח נשחט שלא לאוכליו! {אמר ליה: "שלא לאוכליו" - לחולה ולזקן, דלא חזי - אבל האי, מיחזא חזי - תקוני הוא דלא מתקן!

כלל אמר **רבי עקיבא**: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת, אינה דוחה את השבת - שחיטה, שאי אפשר לעשותה מערב שבת, דוחה את השבת -- אמר **רב יהודה** אמר **רב**: הלכה כר' עקיבא. ותנן נמי גבי מילה כי האי גוונא: כלל אמר ר' **עקיבא**: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת, אינה דוחה את השבת - מילה, שאי אפשר לעשותה מערב שבת, דוחה את השבת. ואמר **רב יהודה** אמר **רב**: הלכה כר' עקיבא ~וצריכא, דאי אשמעינן גבי פסח - התם הוא דמכשירי מצוה לא דחו שבת, משום דלא נכרתו עליה שלש עשרה בריתות - אבל מילה, דנכרתו עליה שלש עשרה בריתות, אימא לידחי! ואי אשמעינן מילה - התם הוא דמכשירי מצוה לא דחו שבת, דליכא כרת - אבל פסח, דאיכא כרת, אימא לידחי - צריכא!

משנה: אימתי מביא חגיגה עמו? בזמן שהוא בא בחול, בטהרה, ובמועט. ובזמן שהוא בא בשבת, במרובה, ובטומאה, אין מביאין עמו חגיגה. חגיגה היתה באה מן הצאן, מן הבקר, מן הכבשים, ומן העזים. מן הזכרים ומן הנקבות. ונאכלת לשני ימים ולילה אחד

גמרא: >מאי תנא, דקתני חגיגה? אתנא הרכבתו והבאתו, דלא דחי שבת, וקתני נמי חגיגה, דלא דחיא שבת! והכי קאמר: אימתי

מחברת פסחים - פרק ו

מביאין עמו חגיגה? בזמן שהוא בא בחול, בטהרה, ובמועט
אמר ר' אשי: שמע מינה: חגיגת ארבעה עשר (ע,א) לאו חובה
היא - דאי סלקא דעתך חובה היא, תיתי בשבת, ותיתי במרובה,
ותיתי בטומאה! ובמועט, מיהו, מאי טעמא אתיא? כדתניא:
חגיגה הבאה עם הפסח, נאכלת תחילה, כדי שיהא פסח נאכל על
השבע!

ונאכלת לשני ימים ולילה אחד -- מתניתין דלא כבן תימא,
דתניא: **בן תימא** אומר: חגיגה הבאה עם הפסח, הרי היא כפסח,
ואינה נאכלת אלא ליום ולילה. וחגיגת חמשה עשר, נאכלת לשני
ימים ולילה אחד. וחגיגת ארבעה עשר, יוצא בה משום שמחה,
ואין יוצא בה משום חגיגה. מאי טעמא דבן תימא? כדמתני **רב**
לחייא בריה: (שמות לד) "ולא ילין לבקר זבח חג הפסח" - "זבח
חג" - זה חגיגה; "הפסח" - כמשמעו - ואמר רחמנא: לא ילין!
איבעיא להו: לבן תימא, נאכלת צלי או אין נאכלת צלי? - גכי
אקשיה רחמנא לפסח, ללינה - אבל לצלי, לא? או דילמא, לא
שנא? אתא שמע: "הלילה הזה כולו צלי", ואמר **רב חסדא**: זו דברי
בן תימא - שמע מינה!

איבעיא להו: לבן תימא, באה מן הבקר או אינה באה מן הבקר?
באה מן הנקבות או אינה באה מן הנקבות? באה בת שתי
שנים או אינה באה בת שתי שנים? - גכי אקשיה רחמנא לפסח,
למידי דאכילה - אבל לכל מילי, לא? או דילמא לא שנא? אתא
שמע: חגיגה הבאה עם הפסח, הרי היא כפסח - באה מן הצאן,
ואינה באה מן הבקר; באה מן הזכרים, ואינה באה מן הנקבות;
באה בת שנתה, ואינה באה בת שתי שנים; ואינה נאכלת אלא
ליום ולילה, ואינה נאכלת אלא צלי, ואינה נאכלת אלא למנויו -
מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא? בן תימא! שמע מינה:
כולהו מילתא בעינן! - שמע מינה!

איבעיא להו: לבן תימא, יש בה משום שבירת עצם או אין בה
משום שבירת העצם? אף על גב דכי אקשיה רחמנא לפסח, אמר
קרא "בו" - בו, ולא בחגיגה? או דילמא, האי "בו", בכשר ולא
בפסול הוא דאתא?

אתא שמע: סכין שנמצאת בארבעה עשר, שוחט בה מיד; בשלשה
עשר, שונה ומטביל. קופיץ, בין בזה ובין בזה, שונה ומטביל -
מני? אילימא רבנן, מאי שנא סכין דמטביל? דחזיא לפסח! -
קופיץ נמי, הא חזי לחגיגה! - אלא לאו, דבן תימא היא, ושמע

מחברת פסחים - פרק ו

מינה: יש בה משום שבירת העצם!

אלא! לעולם רבנן, וכגון שבא בשבת! {והא, מדקתני סיפא: חל
ארבעה עשר להיות בשבת, שוחט בה מיד - ובחמשה עשר, שוחט
בה מיד. נמצאת קופיץ קשורה לסכין, הרי היא כסכין - מכלל
דרישא לאו בשבת עסקינן! |ואלא שבא (ע,ב) במרובה! {מנא
ידעי?! |ואלא שבא בטומאה! {סוף סוף, מנא ידעי?! כדמית
נשיא! {דמית נשיא אימת? ^אילימא דמית בשלשה עשר - סכין
למה לי דמטבליה?! ^ואלא דמית בארבעה עשר - מאי שנא סכין
דמטביל, ומאי שנא קופיץ דלא מטביל לה?! אלא! צריכא דנשיא
גוסס בשלשה עשר - סכין, דחד ספיקא, מטביל לה - קופיץ,
דתרי ספיקי, לא מטביל לה!

תניא: **יהודה בן דורתאי** פירש הוא ודורתאי בנו, והלך וישב לו
בדרום. אמר: אם יבוא אליהו ויאמר להם לישראל: "מפני מה
לא חגגתם חגיגה בשבת?!" מה הן אומרים לו?! תמהני על שני
גדולי הדור, שמעיה ואבטליון, שהן חכמים גדולים ודרשנין
גדולים, ולא אמרו להן לישראל: חגיגה דוחה את השבת?!

אמר **רב**: מאי טעמא דבן דורתאי? דכתיב: (דברים טז) "וזבחת
פסח לה' אלהיך צאן ובקר" - והלא אין פסח אלא מן הכבשים
ומן העזים?! אלא "צאן" - זה פסח; "בקר" - זו חגיגה - ואמר
רחמנא: "וזבחת פסח"!

אמר **ר' אשי**: וואנן, טעמא דפרושים ניקו ונפרוש?! אלא קרא
לכדרב נחמן הוא דאתא! דאמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**:
מניין למותר הפסח שקרב שלמים? שנאמר: "וזבחת פסח לה'
אלהיך צאן ובקר" - וכי פסח מן הבקר בא?! והלא אין פסח בא
אלא מן הכבשים ומן העזים! אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא
מן הצאן ומן הבקר!

{ורבנן, מאי טעמא לא דחי שבת?! הא ודאי קרבן ציבור הוא!
אמר **ר' אילעא** משום **רבי יהודה בן ספרא**: אמר קרא: (ויקרא
כג) "וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה" - שבעה?! שמונה
הוו! אלא מכאן לחגיגה שאינה דוחה את השבת!

כי אתא **רבין** אמר: אמרתי לפני רבותי: פעמים שאי אתה מוצא
אלא ששה, כגון שחל יום טוב הראשון של חג בשבת! אמר **אביי**:
אבין תכלא לימא כי הא מילתא! - שמנה לא משכחת לה כלל -
שבעה איתא ברוב שנים!

אמר **עולא** אמר **רבי אלעזר**: שלמים ששחטן מערב יום טוב, אינו יוצא בהן לא משום שמחה, ולא משום חגיגה - משום שמחה דכתיב: (דברים כז) "וזבחת ושמחת" - בעינן זביחה (**עא,א**) בשעת שמחה, וליכא; משום חגיגה - הוי דבר שבחובה, וכל דבר שבחובה, אינו בא אלא מן החולין

לימא מסייע ליה: (דברים טז) "והיית אך שמח" - לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה - אתה אומר לילי יום טוב האחרון, או אינו אלא לילי יום טוב הראשון? - תלמוד לומר: "אך" - חלק! ~מאי טעמא? לאו משום דאין לו במה ישמח?! לא! כדתני טעמא: גמה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון ולהוציא לילי יום טוב ראשון? אמרבה אני לילי יום טוב האחרון, שיש שמחה לפניו, ומוציא אני לילי יום טוב ראשון, שאין שמחה לפניו!

{מתיב **רב יוסף**: חגיגת ארבעה עשר, יוצא בה משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה - אמאי? הא בעינן זביחה בשעת שמחה, וליכא?! אמר **רב אידי בר אבין**: שעייב ושחטה! אמר **רב אשי**: הכי נמי מסתברא! דאי לא תימא הכי, הא מתניתא, מאן קתני לה? בן תימא! - בן תימא הא פסלה לה בלינה! - שמע מינה!

{מתיב **רבא**: ההלל והשמחה שמנה - ואי אמרת בעינן זביחה בשעת שמחה, הא זמנין סגיאין דלא משכחת לה אלא שבעה, כגון שחל יום טוב הראשון להיות בשבת?! אמר **ר' הונא בריה דרב יהודה**: משמחו בשעירי הרגלים! {אמר **רבא**: שתי תשובות בדבר: חדא דשעירי הרגלים, חי נאכלין, צלי אין נאכלין - ושמחה בחי ליכא! ועוד: כהנים אוכלין - וישראל, במה שמחים?! |אלא אמר **ר' פפא**: משמחו בכסות נקיה ויין ישן!

כי אתא **רבין** אמר **ר' אלעזר**: שלמים ששחטן מערב יום טוב, יוצא בהן משום שמחה, ואין יוצא בהן משום חגיגה -- יוצא משום שמחה - לא בעינן זביחה בשעת שמחה; ולא משום חגיגה - הוי דבר שבחובה, וכל דבר שבחובה, אינו בא אלא מן החולין

{מיתיבי: "והיית אך שמח" - לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה - אתה אומר לרבות לילי יום טוב האחרון, או אינו אלא לרבות לילי יום טוב הראשון? - תלמוד לומר: "אך" - חלק! ~מאי טעמא? לאו משום דאין לו במה ישמח?! לא! כדתניא: מה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון, ולהוציא לילי יום טוב הראשון? מרבה אני לילי יום טוב האחרון, שיש שמחה לפניו, ומוציא אני לילי יום טוב הראשון, שאין שמחה לפניו!

אמר **רב כהנא**: מנין לאימורי חגיגת חמשה עשר שנפסלין בלינה?
שנאמר: (שמות כג) "ולא ילין חלב חגי עד בקר", וסמיד ליה
"ראשית" - למימרא דהאי "בקר" בקר ראשון!

{מתקיף לה **רב יוסף**: וטעמא דכתב "ראשית" - הא לא כתב
"ראשית", הוה אמינא: מאי "בקר"? בקר שני?! - ומי איכא מידי
דבשר איפסיל ליה מאורתא, ואימורין עד צפרא!?

אמר ליה **אביי**: אלמה לא?! והרי פסח לרבי אלעזר בן עזריה,
דבשר איפסיל ליה מחצות, ואמורין עד צפרא!

אמר **רבא**: רב יוסף, הכי קא קשיא ליה: ומי איכא מידי, דאלו
תנא לבשר לא בעי "ראשית", ורב כהנא לאימורין בעי "ראשית"?!?

גמאי היא? <דתניא: (דברים טז) "לא ילין מן הבשר אשר תזבח
בערב ביום הראשון לבקר" - (**עא,ב**) לימד על חגיגת ארבעה עשר
שנאכלת לשני ימים ולילה אחד! - גאו אינו אלא ליום ולילה?
כשהוא אומר: (דברים טז) "ביום הראשון" - הרי בקר שני
אמור! - גאו אינו אלא בקר ראשון, ומה אני מקיים "חגיגה
הנאכלת לשני ימים ולילה אחד"? חוץ מזו! ? כשהוא אומר בו:
(ויקרא ז) "אם נדר או נדבה", לימד על חגיגת ארבעה עשר
שנאכלת לשני ימים ולילה אחד!

אמר מר: "גאו אינו אלא בקר ראשון?" - גהא אמרת: כשהוא
אומר: "ביום הראשון" - הרי בקר שני אמור?! - הכי קאמר: "גאו
אינו אלא בשתי חגיגות הכתוב מדבר, אחת חגיגת ארבעה עשר
ואחת חגיגת חמשה עשר, וזו לבוקרה וזו לבוקרה?" - הדר אמר:
גאלא דקיימא לן: חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד - אם
כן, "אם נדר או נדבה" במאי?! - אי חגיגת ארבעה עשר, הא
כתיב בה יום ולילה! אי חגיגת חמשה עשר, הא כתיב בה יום
ולילה! - אלא האי לחגיגת חמשה עשר - והאיך, כוליה קרא
לחגיגת ארבעה עשר - לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני
ימים ולילה אחד!

~טעמא, דכתיב "ביום הראשון לבקר" - דמאי "בקר"? בקר שני!
- הא כל היכא דכתיב "בקר" סתמא, בקר ראשון, ואף על גב
דלא כתב ביה "ראשית"!

משנה: הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת, חייב עליו חטאת. ושאר

כל הזבחים ששחטן לשם פסח - אם אינן ראויין, חייב - ואם ראויין הן, **רבי אליעזר** מחייב חטאת ור' יהושע פוטר. אמר לו ר' אליעזר: מה אם הפסח, שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו, חייב - זבחים, שהן אסורין לשמן, כששינה את שמו, אינו דין שיהא חייב?! אמר ליה ר' יהושע: לא אם אמרת בפסח, ששינהו בדבר אסור - תאמר בזבחים, ששינן בדבר המותר?! אמר לו ר' אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן, והשוחט לשמן חייב! אמר לו ר' יהושע: לא אם אמרת באימורי ציבור, שיש להן קצבה - תאמר בפסח, שאין לו קצבה?! **רבי מאיר** אומר: אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור

שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלין ולטמאין - חייב; לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולין ולערלים, לטמאין ולטהורין - פטור. שחטו ונמצא בעל מום - חייב; שחטו ונמצא טריפה בסתר - פטור; שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם, או שמתו, או שנטמאו - פטור, מפני ששחט ברשות

(עב,א) גמרא: ג במאי עסקינן? ^ אילימא בטועה - שמעת מינה: עקירה בטעות הויה עקירה! ^ אלא בעוקר - אימא סיפא: ושאר כל הזבחים ששחטן לשום הפסח, אם אינן ראויין, חייב - אם ראויין הן, ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר - ואי בעוקר, מה לי ראויין, מה לי שאינן ראויין?! <אלא פשיטא, בטועה! {רישא בעוקר וסיפא בטועה?! <אמר ר' אבין: אין! רישא בעוקר וסיפא בטועה!

אשכחיה **רב יצחק בר יוסף לר' אבהו**, דהוה קאי באוכלוסא דאינשי. אמר ליה: ג מתניתין מאי? <אמר ליה: רישא בעוקר וסיפא בטועה! תנא מיניה ארבעין זימנין, ודמי ליה כמאן דמנחא בכיסיה

{תנן: אמר ר' אליעזר: מה אם פסח, שמותר לשמו, כששינה את שמו, חייב - זבחים, שהן אסורין לשמן, כששינה את שמו, אינו דין שיהא חייב - ואם איתא, הא לא דמי! דרישא בעוקר וסיפא בטועה! <לר' אליעזר לא שני ליה! {לר' יהושע, דשני ליה, לישני ליה⁵?! <הכי קאמר ליה: לדידי, לא דמי - רישא בעוקר וסיפא בטועה - לדידך, לא אם אמרת בפסח, ששינה את שמו לדבר האסור - תאמר בזבחים, ששינה את שמו לדבר המותר?!

אמר ליה רבי אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן,

והשוחט לשמן חייב! אמר לו רבי יהושע: לא אם אמרת באימורי ציבור, שכן יש להן קצבה - תאמר בפסח, שאין לו קצבה! -- {למימרא דכל היכא דאית ליה קצבה, מחייב רבי יהושע? והרי תינוקות, דיש להן קצבה, ותנן: מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למולו אחר השבת ואחד למולו בשבת, ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, חייב - אחד למולו בערב שבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של ערב שבת בשבת - **רבי אליעזר** מחייב חטאת ור' יהושע פוטר!?! אמר ר' **אמי**: הכא במאי עסקינן? כגון שקדם ומל את של ערב שבת בשבת, דאיכא הך דשבת דטריד ביה - הכא, כגון שקדם ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא!

{אי הכי, **רבי מאיר** אומר: אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור - אף על גב דקדים ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא?! והתניא **רבי חייא מאבל ערב**: אמר ר' **מאיר**: לא נחלקו ר' אליעזר ורבי יהושע על שהיו לו שני תינוקות, אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של ערב שבת בשבת, דחייב - על מה נחלקו? על שהיו לו שני תינוקות, אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של אחר השבת בשבת - דר' **אליעזר** מחייב חטאת ור' **יהושע** פוטר אותסברא! מה התם, דלא עביד מצוה, פטר רבי יהושע - היכא דקא עביד מצוה, מחייב?! ~ אמרי **דבי רבי ינאי**: רישא כגון שקדם ומל של שבת בערב שבת, (**עבב**) שלא נתנה שבת לדחות - וסיפא נתנה שבת לדחות אצלו⁶ - הכא הרי נתנה שבת לדחות אצל קרבן ציבור!

{אמר ליה **רב אשי לרב כהנא**: הכא נמי, הרי נתנה שבת לדחות אצל תינוקות דעלמא?! אמר ליה: לגבי דהאי גברא, מיהת, לא איתיהיב!

ושאר כל הזבחים ששחטן לשום פסח - אם אינן ראויין, חייב - ואם ראויין, **רבי אליעזר** מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר -- ;מאן תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין? ר' שמעון היא! דתניא: אחד הזבחים הראויין, ואחד זבחים שאינן ראויין - וכן השוחט לשם אימורי ציבור - פטור, דברי ר' **מאיר**. אמר ר' **שמעון**: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על שאינן ראויין, שחייב! על מה נחלקו? על הראויין! שרבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר!

מחברת פסחים - פרק ו

אמר **רב ביבי** אמר **רבי אלעזר**: פוטר היה רבי מאיר אפילו עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח {אמר ליה **רבי זירא לרב ביבי**: והאמר **רבי יוחנן**: מודה היה רבי מאיר בבעלי מומין?!
אמר ליה: בבעלי מומין לא טריד בהו - והאי טריד ביה!

געא מיניה **רבא מרב נחמן**: חולין לשום פסח, מאי לי אמר ר' מאיר? אמר ליה: פוטר היה ר' מאיר, אפילו חולין לשום פסח! {והאמר ר' **יוחנן**: מודה היה ר' מאיר בבעלי מומין?!
בעלי מומין לא מיחלפי - הני מיחלפי! {וטעמא דרבי מאיר משום איחלופי ולא איחלופי?!
והאמר **רב ביבי** אמר ר' **אלעזר**: פוטר היה ר' מאיר אפילו עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח - אלמא טעמא דר' מאיר משום דטריד! אמר ליה: טריד אף על גב דלא מחלף - מחלף אף על גב דלא טריד! - לאפוקי בעלי מומין, דלא איחלופי מחלף, ולא מטריד טריד!

יתיב ר' **זירא ורבי שמואל בר רב יצחק** אקילעא דר' שמואל בר רב יצחק, ויתבי וקא אמרי: אמר ר' **שמעון בן לקיש**: נתחלף לו שפוד של נותר בשפוד של צלי, ואכלו, חייב. ור' **יוחנן** אמר: אשתו נדה בעל, חייב; יבמתו נדה בעל, פטור

איכא דאמרי: כל שכן בההיא דמחייב, דלא עשה מצוה

אית דאמרי: בההיא פטור! - מאי טעמא? התם הוא דהוה ליה לשיולי - אבל הכא, דלא הוה ליה לשיולי, לא!

{ור' יוחנן, מאי שנא יבמתו דקא עביד מצוה - אשתו נמי, קא עביד מצוה?!
כבאשתו מעוברת! {והא איכא שמחת עונה?!
אשלא בשעת עונתה! {והאמר **רבא**: חייב אדם לשמח אשתו בדבר מצוה?!
כסמוך לווסתה! {אי הכי, אפילו יבמתו נמי?!
איבמתו, בזיז מינה - אשתו, לא בזיז מינה!

גור' יוחנן, כמאן?

אילימא כרבי יוסי, דתנן: **רבי יוסי** אומר: יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים, פטור, מפני שהוציא ברשות - דילמא שאני התם, דזמנו בהול!

ואלא רבי יהושע דזבחים - דילמא התם נמי, זמנו בהול!

ואלא כרבי יהושע דתינוקות - התם נמי, זמנו בהול!

ואלא כרבי יהושע דתרומה, דתנן: היה אוכל בתרומה, ונודע

מחברת פסחים - פרק ו

שהוא בן גרושה או בן חלוצה - **רבי אליעזר** מחייב קרן וחומש. **ר' יהושע** פוטר - דילמא כדרב ביבי בר אביי, דאמר **רב ביבי בר אביי**: בתרומה בערב הפסח, דזמנה בהול! - אי נמי, שאני תרומה, דאיקרי "עבודה", ועבודה, רחמנא אכשר! דתנן: היה עומד ומקריב, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין. **ור' יהושע** מכשיר ~ ואמרינן: מאי טעמא דר' יהושע? דכתיב: (דברים לג) "ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה" ~ ותרומה, היכא איקרי עבודה? דתניא: מעשה בר' **טרפון**, שלא בא אמש לבית המדרש. לשחרית, מצאו **רבן גמליאל**. אמר לו: מפני מה לא באת אמש לבית המדרש? אמר לו: עבודה עבדתי! אמר לו: כל דבריך אינן אלא דברי תימה! וכי עבודה בזמן הזה מניין?! אמר לו: הרי הוא אומר: (**עג,א**) (במדבר יח) "עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת" - עשו אכילת תרומה בגבולין כעבודת בית המקדש!

שחטו שלא לאוכליו, ושלא למנויו, לערלין ולטמאין - חייב -- {פשיטא! כיון דהתם פסול, הכא חייב! כמשום דתנא סיפא פטור, תנא רישא חייב! } והא נמי פשיטא! - משום דהתם כשר, הכא פטור! | אלא איידי דתנא שחטו שלא לשמו בשבת, תנא נמי שלא לאוכליו! } והיא גופא למה לי?! כמשום דקבעי לאיפלוגי ר' אליעזר ור' יהושע!

אמר ליה רב הונא בר חיננא לבריה: כי אזלת לקמיה דרבי זריקא, בעי מיניה: ; לדברי האומר מקלקל בחבורה פטור, שחטו שלא לאוכליו, חייב - מה תיקן?! אתיקן אם עלו לא ירדו! {שחטו ונמצא בעל מום, חייב - מה תיקן?! אתיקן בדוקין שבעין, ואליבא דר' עקיבא, דאמר: אם עלו לא ירדו! } שחטו ונמצא טריפה בסתר, פטור - הא בגלוי, חייב - מה תיקן?! אתיקן להוציא מידי נבילה!

{מתקיף לה **רבינא**: הא דתניא: השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודה זרה, חייב עליה שלש חטאות - מה תיקן?! אמר **רב עזרא**: שמוציאו מידי אבר מן החי!

שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם, או שמתו, או שנטמאו - פטור, מפני ששחט ברשות -- אמר **ר' הונא** אמר **רב**: אשם שניתק לרעיה, ושחטו סתם, כשר לעולה - אלמא קסבר לא בעי

עקירה! {אי הכי, כי לא ניתק נמי?! אגזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה! גומנא תימרא? <דתנן: אשם שמתו בעליו, או שנתכפרו בעליו, ירעה עד שיסתאב, וימכר ויפלו דמיו לנדבה. ר' אליעזר אומר: ימות. ר' יהושע אומר: ימכר, ויביא בדמיו עולה - בדמיו אין, אבל גופו, לא! דגזר לאחר כפרה אטו לפני כפרה! - שמע מינה!

{איתיביה רב חסדא לרב הונא: שחטו ונודע שמשכו בעלים את ידם, או שמתו, או שנטמאו - פטור, מפני ששחט ברשות (עגב) ~ותני עלה: בחול, כי האי גונא, ישרף מיד - אי אמרת, בשלמא, בעי עקירה - האי פסח הוא, וכיון דלית ליה בעלים, הוה ליה פסולו בגופו - אמטו להכי, ישרף מיד! אלא אי אמרת לא בעי עקירה, מרישא הוה ליה שלמים - פסולו משום מאי?! - משום דבר אחר, דקא שחיט ליה אחר תמיד של בין הערבים! - עיבור צורה בעי?! דתניא: זה הכלל: כל שפסולו בגופו, ישרף מיד - בדם ובבעלים, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה?! ~אלא לא תימא: "שחטו סתם, כשר לשום עולה", אלא אימא: "שחטו לשום עולה, כשר" - אלמא, בעי עקירה!

{ולרבי חייא בר גמדא, דאמר: נזרקה מפי חבורה ואמרי: כגון שהיו בעלים טמאי מתים, ונדחין לפסח שני - האי הוא דבעי עקירה - הא בעלמא, לא בעי עקירה - מאי איכא למימר?! | <אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע: הכא במאי עסקינן? כגון שהפרישו קודם חצות, ומתו בעלים אחר חצות, דהוה ליה נראה ונדחה - וכל הנראה ונדחה, שוב אינו חוזר ונראה!

{מידי הוא טעמא אלא לרב! - הא אמר רב: בעלי חיים אינם נדחים?! | <אלא אמר רב פפא: הא מני? ר' אליעזר היא! דאמר: וכן השוחט אחרים לשם פסח פסול, דהוה ליה פסולו בגופו!

{אי? רבי אליעזר היא, חטאת נמי מחייב?! דהא לית ליה לר' אליעזר טועה בדבר מצוה פטור! | <אלא תרגמא רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה דרב פפא: הא מני? יוסף בן חונאי היא! דתנן: יוסף בן חונאי אומר: הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת, פסולים - אלמא פסולו בגופו היא, ומשום הכי ישרף מיד! ובפטורי סבר לה כר' יהושע!

<רב אשי אמר: רב, דאמר כר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה! דתניא: ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אם יש שהות ביום לידע אם משכו בעלים את ידיהם, או שמתו, או

מחברת פסחים - פרק ו

שנטמאו - חייב, ותעובר צורתו, ויוצא לבית השרפה ~מאי
טעמא? לאו משום דלא בעי עקירה?! {ממאי?! דילמא משום
דסבר לה **כתנא דבי רבה בר אבוה**, דאמר: אפילו פיגול נמי בעי
עיבור צורה, דיליף "עון" "עון" מנותר. דאי לא תימא הכי, נטמאו
בעלים, מאי איכא למימר?! הא, ודאי בעי עקירה! דאמר **רבי חייא**
בר גמדא: נזרקה מפי חבורה: כגון שהיו בעלים טמאי מת, ונדחו
לפסח שני - אלא מחוורתא כדשני מעיקרא: יוסף בן חונאי היא!